

Marcin Turczyn*

CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO- -EKONOMICZNA SOŁECTWA LICHAWA**

Sołectwo Lichawa jest najdalej na północ wysuniętą jednostką miejsko-wiejskiej gminy Szadek. Po reformie administracyjnej ze stycznia 1999 r. sołectwo, jak i cała gmina znalazła się w powiecie zduńsko-wolskim. Granice sołectwa są nie tylko granicami gminy, ale także całego powiatu. Od północy sąsiaduje z gminą Zadzim w powiecie poddębickim, zaś od południa z sołectwami Łobudzice, Wola Łobudzka i Krokocice (rys.1). W podziale kościelnym Lichawa należy do parafii rososzyckiej, w diecezji włocławskiej. Podziały specjalne kraju przypisują Lichawę: Poddębicom — nadleśnictwo oraz Zduńskiej Woli — komenda rejonowa policji, sąd, prokuratura i opieka medyczna (szpital).

Pod względem położenia fizyczno-geograficznego sołectwo leży w mikroregionie Wysoczyzny Poddębickiej, na wysokości oscylującej wokół 150 m n.p.m. Jest to teren równiny, lekko falisty, w podłożu dominują osady polodowcowe jak piaski i gliny zwałowe. W dolinie małego strumienia zwanego Pisia znajdują się utwory aluwialne i organogeniczne. Obszar ten charakteryzuje się typowymi wartościami klimatycznymi jakie występują w Polsce Środkowej.

Historia Lichawy sięga prawdopodobnie XVI wieku, brak jednak dokładnych danych na temat jej powstania. Przez znaczną część jej dziejów była ona majątkiem ziemskim, ostatnim właścicielem był hrabia Mrowiński. Niestety z dawnych

* Marcin Turczyn jest asystentem w Zakładzie Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej UŁ.

** W artykule wykorzystano materiały zebrane i zestawione w pracy dyplomowej Kamili Nowak, *Monografia geograficzna sołectwa Lichawa w gminie Szadek*, wykonanej w 2001r. na seminarium w Zakładzie Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej UŁ (promotor: prof. dr hab. T. Marszał).

zabudowań podworskich pozostał do dziś tylko jeden budynek. Po II wojnie światowej całość rozparcelowano pomiędzy przybyłych tu mieszkańców.

Lichawa leży w identycznej odległości 26 km od miast powiatowych: Zduńskiej Woli i Poddębic, od Szadku oddalona jest o 14 km, zaś od Łodzi o 37 km.

Wieś położona jest z dala od ważniejszych tras krajowych i regionalnych, biegną tędy jedynie drogi lokalne. Stwarza to problemy z komunikacyjne dla mieszkańców sołectwa, mimo kilku połączeń autobusowych z Poddębicami, Zduńską Wolą oraz Sieradzem i Łodzią. Stosunkowo dobrze wygląda sytuacja wyposażenia mieszkańców we własne środki transportu, około połowy z nich posiada własny pojazd.

Jest to wieś jednodrożna zaliczana do typu ulicówek, cechuje się zwartą zabudową, z domami położonymi po obu stronach drogi. Widocznym elementem w fizjonomii wsi są obecnie nie wykorzystywane duże budynki gospodarcze, zbudowane z cegły w latach 70-tych i 80-tych, czyli czasach najlepszej prosperity.

Rys. 1. Gmina Szadek w podziale na sołectwa

Źródło: opracowanie własne

Powierzchniowo jest to jedno z najmniejszych sołectw ($3,75 \text{ km}^2$) gminy Szadek, zajmujące tylko 2,5% całego jej obszaru.

Także pod względem liczby mieszkańców należy do najmniej licznych. Mieszka tam 126 osób, co stanowi zaledwie 1,5% ludności gminy. Po II wojnie światowej liczba mieszkańców sołectwa ulegała dość dużym wahaniom, w okresie lat 70-tych i 80-tych nastąpiły najwyższy przyrost naturalny ludności. Natomiast od lat 90-tych doszło do stabilizacji przyrostu naturalnego, który obecnie zbliżony jest do zera (rocznie rodzi się od 1 do 2 osób, tyle samo umiera); także odpływ migracyjny do miast znacząco zmalał. Do głównych kierunków migracji ludności należą większe miasta leżące w pobliżu sołectwa jak Zduńska Wola, Sieradz, Poddębice, a nawet Łódź.

Sołectwo cechuje się znacznym współczynnikiem feminizacji, na 53 mężczyzn przypada aż 67 kobiet. W strukturze wieku ludności przeważają ludzie starsi, w wieku poprodukcyjnym (28%), natomiast wiek przedprodukcyjny osiągnęło 21% mieszkańców sołectwa. Wynikiem tego stanu jest postępujące się starzenie tej mikrospołeczności. Znaczną część ludności dorosłej stanowią osoby nie pozostające w związku małżeńskim, co w przyszłości może wpływać na zmniejszanie się liczby mieszkańców Lichawy.

Poziom wykształcenia jest niekorzystny (tab.1), ponieważ ponad połowa mieszkańców posiada jedynie wykształcenie podstawowe, zasadnicze zawodowe, lub w ogóle nie ukończyła szkoły. Do tej grupy należą głównie najstarsi mieszkańcy wsi. Wykształceniem średnim i wyższym legitymują się głównie mieszkańcy do 30 roku życia, ze zdecydowaną przewagą kobiet w tej grupie. Najmłodsze dzieci dojeżdżają do szkoły podstawowej w Szadku, zaś starsze uczęszczają do szkół położonych w najbliższych miastach.

Podstawowym źródłem utrzymania mieszkańców jest rolnictwo (zaledwie 20% mieszkańców utrzymuje się z pracy poza nim). Pracujący poza rolnictwem najczęściej dojeżdżają do pracy w pobliskim Szadku, Zduńskiej Woli oraz Łodzi.

Największą powierzchnię sołectwa, podobnie jak i w przypadku większości sołectw gminy Szadek zajmują obszary rolnicze. Sołectwo posiada dość dobre warunki naturalne do produkcji rolnej, umożliwiające uprawę większości roślin charakterystycznych dla Polski Środkowej.

Tabela 1. Struktura demograficzna wykształcenia mieszkańców sołectwa Lichawa

Wykształcenie	niepełne podstawowe		podstawowe, zasadnicze		średnie		wyższe	
	K	M	K	M	K	M	K	M
16–30 lat	-	-	7	8	11	5	1	1
31–45 lat	-	-	6	10	5	2	-	-
46–60 lat	-	2	5	8	3	-	-	-
61–75 lat	5	5	7	6	1	-	-	-
> 76 lat	7	-	1	-	-	-	-	-

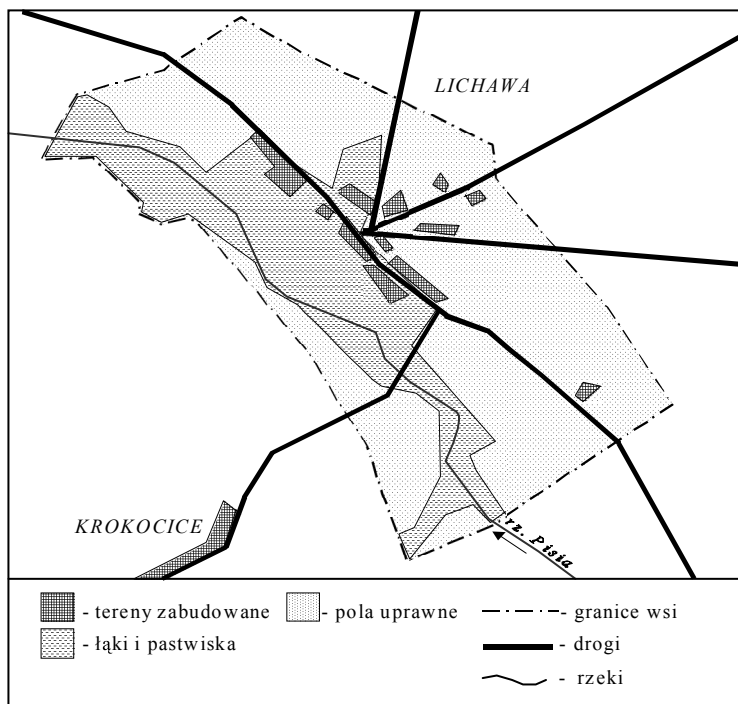
Źródło: opracowanie własne na podstawie K. Nowak, *Monografia geograficzna sołectwa Lichawa w gminie Szadek*, 2001

Długość okresu wegetacyjnego przekracza 200 dni, średnie roczne opady wahają się w granicach 520–530 mm, wody gruntowe zalegają dość płytko. Nie najlepiej przedstawia się sprawa jakości gleb, są one wytworzone na piaskach i glinach zwałowych, przez to są to lekkie gleby i mocno przepuszczalne, zalicza się je do IV i V klasy bonitacyjnej i należą do kompleksu żyniego słabego i bardzo słabego.

Przeważają tu grunty orne stanowiąc ponad 74% całej powierzchni obszarów rolniczych, oznacza to wyraźną przewagę produkcji roślinnej nad zwierzęcą (rys.2). Największą część zasiewów stanowią zboża alimentacyjne (żyto, pszenżyto i pszenica) oraz jęczmień i owies, a także buraki i ziemniaki. Mniejsze znaczenie mają warzywa, które są przeznaczone na sprzedaż w okolicznych miastach. W produkcji zwierzęcej, która odgrywa znacznie mniejszą rolę, zaznacza się przewaga hodowli bydła o dominującym kierunku mlecznym. We wsi jest 47 krów i 30 jałówek oraz ponad 110 sztuk trzody chlewnej. Chów zwierząt nie jest zmechanizowany, w związku z tym należy do pracochłonnych. W sołectwie nawożenie mineralne jest niewielkie, częściej wykorzystuje się nawożenie naturalne w postaci obornika.

Niewielki odsetek gruntów sołectwa stanowią lasy (10%) zlokalizowane w północno-wschodniej części sołectwa (jest to fragment dawnego parku z 1910 roku o powierzchni prawie 3 ha) oraz nieużytki (ponad 8%). Małą powierzchnię zajmują sady oraz łąki i pastwiska — jest to zaledwie 8%. Sady znajdują się przeważnie w pobliżu zabudowań wiejskich, natomiast na skutek znacznego

rozdrobienia i przemieszania (szachownicowy układ gruntów) grunty orne są często znacznie oddalone od gospodarstw. Zwykle jeden gospodarz posiada niewielkie pola rozmieszczone w kilku parcelach, co znacznie utrudnia efektywne wykorzystanie ziemi. Na terenie sołectwa przeważają małe gospodarstwa o powierzchniach w przedziale od 2 do 5 ha (69% wszystkich) oraz średnie o powierzchni od 5 do 7 ha (20%). Pod względem własności w sołectwie przeważają gospodarstwa indywidualne. Pogarszająca się z roku na rok sytuacja w rolnictwie doprowadziła do tego, że coraz mniej mieszkańców wsi uprawia w całą swą ziemię, ograniczając się do uprawy w takiej skali, aby zaspokoić jedynie własne potrzeby, w ten sposób szybko przyrasta ilość ziemi leżącej odłogiem i nieużytków.

Rys. 2. Struktura użytkowania ziemi we wsi Lichawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie K. Nowak, *Monografia geograficzna sołectwa Lichawa w gminie Szadek*, 2001

Lichawa jest typowo rolniczym sołectwem posiadającym niestety mało sprzyjające warunki społeczno-ekonomiczne, które ograniczają jej możliwości rozwojowe. Niekorzystna sytuacja ekonomiczna w Polsce z końca lat 90-tych stanowi dodatkową barierę rozwojową dla tego typu sołectw. Coraz mniej przeznaczają się pieniądze dla tych najmniejszych jednostek terytorialnych, których potrzeby stale rosną. W związku z tym aby przyszłość sołectwa była lepsza wiele zależy od przedsiębiorczości oraz kreatywności samych mieszkańców Lichawy.